

63. Budapest, III. San Marco utca 74.

Ró

2008. szeptember 9. és november 25. között megelőző feltárást folytattunk az aquincumi katonaváros Ny-i, sűrűn beépített területén, a San Marco–Föld utca sarkán (Hrsz.: 17038). A telek környékén, a Vályog utcában, korábban végzett ásatások eredményei¹⁵ a Föld utcai feltárás révén új topográfiai adatokkal egészíthetők ki.

A telek teljes feltárása nem valósult meg, a mélyebben fekvő kora római objektumokat kizárólag az aláfalazási árkokban nyílt lehetőségünk megfigyelni. A Kr. u. 2. századra keltezhető épületek kőalapozású, feltehetően agyagtégla felmenő falainál, kb. 2-3 megújítást azonosítottunk, továbbá kövezett járósíntet és egy csatorna részletét dokumentáltuk.

A Kr. u. 3. századi épületek többször átépített maradványai a telek szinte teljes területét érintették. A 2. és 3. századi építmények tájolása minimális eltérést mutatott, ezzel szemben a Vályog u. 1–3. telkeken megfigyelt épület(ek) irányításával ellentétesen épültek. A korábbi megfigyelések kibővíthetők azzal az új információval, hogy nemcsak az út É-i és D-i oldala mentén épült *insulák* házai készültek eltérő tájolással, hanem a déli oldal két *insuláját* alkotó épületek irányítása is ellentétes volt. Az épületek eltérő tájolása alapján a Föld utca 61–63. telkek területén egy É–D-i irányú út valószínűsíthető, amely a Vályog utca 8. telken megfigyelt K–Ny-i irányú útra merőlegesen húzódott. A jelenlegi kutatás alapján a területen a 3. sz. folyamán többször megújított épület vagy épületek sora kezd kirajzolódni. A feltárási terület lehatároltsága miatt azonban az épületek alaprajzának meghatározása csak a környéken folytatott további ásatások révén remélhető. A 3. századi épületek kivitelezésüket tekintve megegyeztek a Vörösvári út mentén, 2006–2008 folyamán feltárt épületek színvonalával.¹⁶ A helyiségeket *terrazzopadlóval* burkolták, a mennyezetet és az oldalfalakat falfestményekkel díszítették, amelyek mind a korszakonként változó római ízlést tükrözték. Három helyiségnél azonosítottunk *terrazzopadlót*, egy esetben több rétegben a padlóra omlott freskókat, illetve eredeti helyén, a falon megőrződött falfestményeket mentettünk meg, emellett planírozási rétegből számos gazdag színösszeállítású falfestmény- és többsoros stukkópárkány-töredéket tártunk fel. A különböző minták és a változatos stukkótöredékek más-más helyiség díszítésére utaltak. A jobb állapotban megmaradt falfestmények az *opus mixtum* technikával rakott falak

mentén kerültek elő, amelyek jelentős alapozással rendelkeztek, ezért kevésbé valószínű, hogy csak közfalak lettek volna, ahogy azt korábban a Vályog utca 13. telek feltárásánál feltételezték. Hasonló *opus mixtum* konstrukciót a Vörösvári út 111–117. telken is azonosítottunk. Az épületek komfortját biztosította a később átépített, *terrazzoval* kikent aljú csatorna, amelynek csak egy kisebb szakasza maradt meg. A telek DNy-i negyedében épület, épületalapozás nem került elő, talán belső kert vagy udvar lehetett ezen a területrészen.

A legkésőbbi építési periódushoz köthető egy küszöbkő, K-i oldala mentén kis vízelvezető csatornával és két nagyobb pilléralap, amelyek feltehetően egy *porticosos* bejárat részét képezték. Ez az épületmaradvány valószínűleg egykorú a Madarassy Orsolya által a Vályog u. 8. telken talált nagyobb épületegyüttessel.

A terület felhagyását jelezték a környéken előkerült, 4–5. sz. fordulójára tehető késő római temetkezések,¹⁷ amelyek hosszabb ideig tartó temetőhasználatra utaltak. Az aláfalazások során előkerült díszítetlen, földbe mélyített szarkofág mellett még két, eltérő tájolású sírt tártunk fel, amelyek elpusztították a 3. századi terraz-zopadlós-falfestményes épület egy részét is. A temetkezések mindegyikét kirabolták.

KIRCHHOF ANITA

64. Budapest, V. Semmelweis utca 21.

Kö, Kú, Tő

2008. május 28. és június 24. között megelőző régészeti feltárást végeztünk a fenti telken.

A kutatás során sikerült azonosítanunk és feltárnunk a terület ÉK-i sarkán a 15. századi Pest középkori városfalának egy részletét. Megfigyelhettük, hogy a törökös középkori fal vastagsága 2 m. A városfal belső (Ny-i) oldalán két árok maradványa került elő. A közvetlenül a városfal előtt húzódó ároknak csak a meredeken eső, szabályos Ny-i oldalát tártuk fel. A K-i részt a 19. századi építkezések megsemmisítették. Az első ároktól Ny-ra, attól 250 cm távolságra, szabálytalan, vízmosás oldalú vizesárok került elő. A barna, iszapos, agyagos betöltésből három bolygatott gyermeksírt bontottunk ki. Mindegyik csontváznak hiányzott a feje. A sírok alatt ember- és állatcsontok, továbbá török kori kerámiatöredékek kerültek elő. Az ároktól Ny-ra, a kutatási területünk Ny-i végén leégett faszerkezetű épület maradványát tártuk fel. Az épület K-i, városfal felé eső homlokzata előtt két egymástól 50 cm-re álló faoszlop nyomát találtuk meg. Innen vezethetett fel lépcső az épület 1,5 m-rel magasabban lévő belső terébe. A leégett belső részen többször megújított, tapasztott járósíntet bontottunk ki. Kutatásunk során a török kori Pest egyik 17. századi ostromának pusztulási rétegeit tártuk fel.

15 NAGY T.: A Fővárosi Régészeti és Ásatási Intézet jelentése az 1938–1942 évek között végzett kutatásairól. BudRég 13 (1943) 359–399. MADARASSY O.: Régészeti kutatások az aquincumi katonaváros nyugati peremén. AqFüz 2 (1996) 53–59. MADARASSY O.: Régészeti kutatások a katonaváros nyugati szélén. AqFüz 3 (1997) 48–53. MADARASSY O.: Újabb kutatások az aquincumi katonaváros nyugati felében. AqFüz 4 (1998) 61–64.

16 KIRCHHOF A.: Új feltárási eredmények a katonaváros észak-nyugati régiójából. AqFüz 13 (2007) 40–56.

17 TOPÁL J.: Későrómai sírok az aquincumi katonaváros nyugati peremén. AqFüz 2 (1996) 50–52.

A pontos datálást, az ostrom idejét csak a leletanyag feldolgozása után adhatjuk meg.

ZÁDOR JUDIT

65. Budapest, XI. Budafoki út 72–74.

R

2008. szeptember 2. és október 10. között régészeti feltárást végeztünk a Kelenföldi Szennyvíztisztító-telep és kapcsolódó létesítményei építését megelőzően. Két újkori árkot találtunk, amelyek 18–19. századi leleteket tartalmaztak. A viszonylag nagy mennyiségű kerámia-, és állatcsonttöredék és fémhulladék mellett (igaz nem az árokból, hanem a környékén lévő rétegből), egy 1800-ból származó II. Ferenc érme került elő.

Az alsóbb rétegekből, objektum nélküli szórványleletként, a középső rézkori Furchenstich kultúrába tartozó leletek láttak napvilágot. A kerámia- és állatcsonttöredékek mellett kagylóhéjak, egy obszidiánpenge és egy orsókarika töredéke került elő. A lelőhely K-i részén egy alapincézett épület elbontása után kultúrrétegeket nem tudtunk regisztrálni.

HORVÁTH M. ATTILA

66. Budapest, XI. Kőérberki út – Repülőtéri út – Pöfeteg utca

B

A 2008. március 20-án végzett terepbejárásra az eddig mezőgazdasági művelés alatt álló, a repülőtér bővítése céljára fenntartott területnek a beépítése miatt volt szükség. A vizsgálat alá vont terület egy természetes fennsík egyik felét foglalja el, melynek másik fele maga a repülőtér. A terepbejárást ideális feltételek mellett végezhetjük el. A Repülőtéri út és Kőérberki út találkozásától indulva (a 353/3, 353/4 és 321/2 hrsz. ingatlanok beépített és elfedett felületén nem volt mit keresni) kezdtük a terepbejárást, ahol egy foltban lehetett őskori edénytöredékeket gyűjteni, közepesnek mondható intenzitásban. A területnek, a Pöfeteg utca felé eső felében egyáltalán nem találtunk edénytöredékeket. A lelőhely határait egy próbafeltárással lehetne megállapítani. A területen talált lelőhely nagy valószínűséggel részét képezi a Repülőtéri út túloldalán lévő Vasvári-laktanya területén, annak építése kapcsán végzett leletmentések során feltárt bronzkori temetőnek és telepnek. Akkor az épületek alapozásakor a kora bronzkori makói csoport és középső bronzkori Vatyá-kultúra telep hulladékgödrei, kora bronzkori csontvázas sír és népvándorlás kori kézzel formált edény került elő.¹⁸

KOROM ANITA

67. Budapest, XI. Mezőkövesd utca 22.

Ró

2008. június 4. és augusztus 4. között folytattunk feltárást az albertfalvai auxiliás vicus É-i részén (Hrsz.: 43587/11; 43587/17), a tábortól mintegy 200–300 m-re. A tervezett, „L” alakú lakó- és irodaépület-együttes területén megnyitott négy próbaárok mindegyikében előkerültek római kori telepjelenségek (kőfalas építmények alapfalai, kutak, félig földbe mélyített lakógödrök, kövezett út stb.). A feltárandó terület K-i (Duna felé eső részén) magasabban, alig 40×50 cm mélységben, míg Ny felé haladva mélyebben jelentkeztek a régészeti objektumok. A régészeti feltárást beruházói kérésre félbe kellett hagynunk, mert a kibővítendő feltárási területek magasabb költségeinek finanszírozása nem látszott biztosítottak.

BESZÉDES JÓZSEF

68. Budapest, XI. Rupphegyi út – Hosszúrégi utca – Törökbálinti út

Ró, Kk

2008. szeptember 18-án a fenti utcák által határolt területen, a frissen szántott K-Ny-i domboldalon új lelőhelyet találtam. A feltűnően köves felszínen, mintegy 100×100 m-es területen, több szórványos kerámiatöredéket gyűjtöttem. Ezek közül néhány kézzel formált, valószínűleg egy római kori, és egy késő középkori. A leletek alapján a megtelepülés szempontjából jó adottságú domboldalon nagy valószínűséggel régészeti lelőhellyel számolhatunk.

LASSÁNYI GÁBOR

69. Budapest, XIII. Jakab József utca – Esztergomi út – Bodor utca

A, Á

2008 őszén egy tervezett lakópark II. üteméhez kapcsolódóan 3000 m² kiterjedésű területen (Hrsz.: 25873/5) megelőző régészeti feltárást végeztünk. A mintegy 2,5–3 m vastag újkori feltöltés alatt népvándorlás kori avar telep részlete és középkori (13–14. sz.) településhez tartozó árokrendszer szakaszai kerültek elő. A félig földbe mélyített, téglalap alakú avar házakból hetet találtunk. A házak sarkaiban kőből és római tegulatöredékekből rakott kemencék álltak, padlószintjükön több esetben tapasztást figyeltünk meg. A feltárási területen a középkort csupán árkok, árokrendszerek képviselték, amelyek több esetben vágták az avar házak betöltését. Az árkok meglehetősen szabálytalan formát mutattak, változó mélységgel és szélességgel, irányuk É-D-i, valamint Ny-K-i volt. Néhány kisebb objektumot leletanyag hiányában nem tudtunk keltezni.

2008 október–novemberében az V. építési ütemhez kapcsolódóan 1900 m² kiterjedésű területen (Hrsz.: 25873/8) kutattunk. A mintegy 2 m vastag újkori, salakos feltöltés alatt 1 m vastagságban részben folyami üledékes, részben humuszos réteg húzódtott. Ez alatt

18 SCHREIBER R.: A Budapesti Történeli Múzeum ásátásai és leletmentései 1976–1982 között. In: BudRég 25/1984. 458.